

NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v sredo 3. novembra 1855.

List 88.

Od setve gojzdnega drevja.

Sadba z drevjičem.

(Konec.)

Je li mogoče tudi velike odraščene drevesa presajati?

Mogoče je, pa le s celo kepo parstí. Starih drev-
ves blezo nobeden presajal ne bo; preterdno so že
ukoreninjene, pa tudi če bi mogoče bilo, ni koristi ž
njimi. Pa tudi mlade odraščene drevesa se le v ka-
kih posebnih okolistavah presajajo, postavimo, če se
hoče kako lepo koristno drevo presaditi v vas ali pred
hišo in cerkvo, ali na kak vert od drugod, kjer manj
priložen stoji.

Le-tó delo se pozimi v mehkem vremenu opravi.
Okoplje se drevo deleč od debla na globoko z ostrimi
lopatami, in prisekajo se vse deleč razraščene kore-
nine okoli in okoli ostro in gladko. Tako narejena
velika kepa korenin s parstjo se prav obilo zalije, da
se voda po jami in pod korenine steka. Potem najse
drevo ob zmerzlini s kepo vred vso pomerzljeno z
navarji vzdigne in v eno spravi, in opleska naj se ali
zaznamenja njegova severna stran. Izkopanemu dre-
vesu veje in odrastke prikrajšaj in zapeljaj ga, kjer
ga češ presaditi. Brez zamude ga vsadi v jamo že
pred narejeno in dosti veliko, tako, da zaznamenjana
stran sopet proti severju pride. Potrebna je namreč
le-tá ravnava, ker drevesa odraščene so že preveč
le na eno stran navajene, in več lesa je že na sončni
strani pod zlo šlo. Ne naravnost, temuč enmalo proti
navadnemu vetru naj se drevo postavi, drugači bi se
kmali samo obesilo ali nagnilo. Okoli tako vsajenega
drevesa se med kepo in rob jame dobra parst posuje,
zalije se spet obilno z vodo, kolikor je noter gré, za-
tlači se zemlja s kolmi, in potem vse v miru pusti,
da sopet pomerzne. Kadar toplo prihaja, se še druga
parst čez korenike dene in naredi se kotanja okoli
debla, da se zamore večkrat prvo leto zalivati ob
suši; drugo leto, kadar je drevo že dobro ozelenelo,
se kotanja poravná.

Da sajenje vselej dobro izhaja, se ne sme sa-
dišče po opravljenem deblu od konca celó v nemar
pustiti. Drobni sajenci, če jih trava in drugi plevél
prerasča, se morajo okopavati, drugač bi onemogli in
sčasoma poginili, čeravno je presadba bila vsa dobro
opravljena. Še dosti potrebnejše pa je zalivanje
sajencov ob suši, ko začnejo prav očito sahnati.
Kdor je tedaj drevje sadil, naj ne opušča ob potrebi
tudi zalivanja, drugač bi bilo prvo delo zastonj in
moglo bi se sopet ali vse na novo saditi, ali saj
poginjeni sajenci nadomestiti. Velikim sadežem od 6
do 10 čevljev dolgim naj se tudi kôli dajo, da se
na-nje operajo, zlasti če so jako na vetru. Kôl
mora opaljen biti, kolikor ga v zemljo pride, in še
stopinjo čez, da ne gnije. Pred sajenjem naj se
kôli v sredi jame terdno zarinejo, zakaj, če se to po
sadbi zgodi, kôli odergnejo korenine in sajenci se ne
morejo z zemljo vred, kadar se vlega, bolj v tla po-
mikati, in tako praznina ostane med koreninami in

zemljo. Gleda se naj, da koli vselej na poldansko
stran debla pridejo, zavoljo sence ob vročini. Vsa-
jenec naj se s terticami h kôlu priveže, in med nju
se mah pomaši, da se lúb ne dergne. Kjer vsajen-
cov veter preveč ne mahljá, bo dosti, če se iz par-
stí, rušnje ali sipače naredé veršiči ali glavice okoli
debel.

Vidi se iz vsega tega, da ložeje, hitreje in ce-
neje reje drevja ni kakor je posetva; če se pa ven-
dar v nekterih okoljshinah sejati ne more, je nar boljša
in nar lagleja oprava z majhnimi, 2 do 4 ali k ve-
čem do 5 čevljev velikimi drevesci. Pa ne dajmo se
ostrašiti ne tudi od kaj večje prizadeve za zasajenje
spasnikov z velikimi sadeži; obilno se nam bosta trud
in skerb povernila. Sej pa tudi ni presilnega opravila z
velikimi sadeži memo sajenja drobnih, zakaj dosti
manj jih je potreba, in pa tudi manj lukinj; obsaditi
namreč cel oral za gosto lesišče s 5 čevlji visokimi
drevesci je potreba 2300 drevesic, za oral spasnika
pa z velikim drevjem do 10 čevljev velikim in po-
redkoma vsajenim, le 80 do 200 dreves. Le to naj
se poskerbí, da se korenine takih velikih sadežev pri
izkopovanji kar naj manj je mogoče potergajo; to je
sosebno varovati pri drevji z dolgimi serčnimi
koreniki, kakor pri hrastu, brestu, javorji,
kostanji, divji češnji, lipi in enakem.

Nove najdbe.

Rudeča barva iz guana.

Pariški kemikar Depouilly je iz tistega tičj eka,
ki se guano imenuje, in od ktere ga je naš list že
večkrat govoril in ga hvalil kot posebno dober gnoj,
nedavno najdel napravljati lepo rudečo, škerlata-
sto barvo. Za barvarije je ta najdba tako ime-
nitna, da vse govori sedaj na Francozkem od te barve,
od ktere nikdar nihče ni mislil, da je skrita — v gnoji.

Nova najdba s šoto (Torf.)

Kemikar C. J. Broke sen. v Kolonii (Köln) na-
pravlja iz navadne šote takošno šoto, da gori z pla-
menom in daje vročino in žerjavico kakor naj bolje
derva; imenuje tako napravljeno šoto cialinino šoto
(Cialine-Torf). Poskusili so to šoto v kovačnici in
gorela je s plamenom več čevljev dolgim; podkurili
so tudi parni kotel (Dampfkessel) in se prepričali, da
plamen cialinine šote je bil veliko močnejši in dalji od
navadne, sirove šote, ktere plamen ni večji kakor 6
do 7 pavcov. Če se ta najdba popolnoma poterdí in
je naprava lahka in brez velicnih stroškov, bo zelo
važna za take kraje, kjer je veliko šote.

Gospodarske novice in starice.

Cvetja muškateljke ali muškatnega grojzda

je prišlo letos veliko na Dunaj iz Francozkega, da
ga, kadar mošt vré, obešajo v majhnih žakličkih v
sodce, v kterih se vino tega žlahnega duha tako na-